

/PROJEKT/

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych
z dnia

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2022 – 2023 z realizacji "Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022 - 2025"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.), Rada Miejska w Ustrzykach Dolnych uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie Burmistrza Ustrzyk Dolnych z realizacji "Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022 – 2025" za okres 2022 - 2023, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ustrzyk Dolnych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik nr 1
do projektu Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych
z dnia

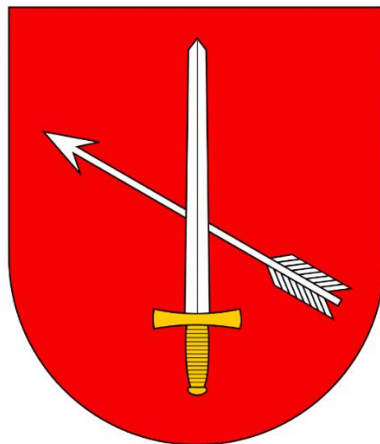
SPRAWOZDANIE

Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU

OPIEKI NAD ZABYTKAMI

NA LATA 2022-2025 DLA GMINY USTRZYKI DOLNE

ZA OKRES 2022 - 2023

Gmina Ustrzyki Dolne to jeden z najpiękniejszych regionów Podkarpacia, szczególnie Bieszczadów. Geograficznie leży w paśmie Gór Sanocko - Turczańskich. Dużą część powierzchni gminy zajmują lasy. Jest to mieszany starodrzew stanowiący część ogromnego kompleksu leśnego ciągnącego się od Słowacji po Ukrainę. Ustrzyki Dolne to liczący 12 tysięcy mieszkańców ośrodek miejski, położony w południowo - wschodniej części województwa podkarpackiego, siedziba gminy i powiatu bieszczadzkiego. Ważny drogowy i kolejowy węzeł komunikacyjny leżący na trasie tak zwanej Małej i Dużej Obwodnicy Bieszczadzkiej, duży ośrodek turystyczny i usługowy. Nazwa miasta oznacza miejsce zbiegu potoków. Lokacja Ustrzyk nastąpiła w 1509 roku. Ustrzyki leżały przy rozwidleniu ważnych traktów handlowych wiodących do Krosna, Sambora i na Węgry. Rozwijał się handel a szczególnie znane były tutaj targi na bydło. W roku 1727 dzięki staraniom Ustrzyckich osada uzyskała prawa miejskie. Ożywienie życia gospodarczego spowodowało oddanie w 1872 roku do użytku linii kolejowej łączącej Ustrzyki z innymi miastami oraz rozwój przemysłu naftowego. Liczne atrakcje turystyczne i zaplecze okołoturystyczne wpływają pozytywnie na wizerunek gminy Ustrzyki Dolne jako gminy turystycznej. Przez miasto przebiega europejski dział wodny z rzeką Strwiąż, która należy do zlewiska Morza Czarnego. Od północy i wschodu otacza miasto pasmo Gór Słonnych z licznymi rezerwatami i pomnikami przyrody. Na terenie gminy istnieją znakomite warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej z wyznakowanymi szlakami turystycznymi.

Pozytywnemu wizerunkowi i promocji miasta i gminy Ustrzyki Dolne sprzyjają liczne cyklicznie organizowane imprezy kulturalne, sportowe i turystyczne, z których najważniejszymi są : Karpacki Jarmark Turystyczny, Święto Chleba, ponadto Międzynarodowy Narciarski Bieg Lotników, Dni Ustrzyk Dolnych, Festyn Ludowy "Koszykalia", Międzynarodowa Akcja "Czyste Góry" oraz wiele innych imprez o lokalnym i regionalnym znaczeniu.

Miasto jest siedzibą Ośrodka Naukowo - Dydaktycznego Bieszczadzkiego Parku Narodowego ze wzorowo urządzonym Bieszczadzkim Muzeum Przyrodniczym. Bogactwem tego rejonu jest unikatowa historia tych ziem z zachowaną bogatą architekturą sakralną i innymi zabytkami.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.) opracowano **Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022-2025**, który został uchwalony przez Radę Miejską w Ustrzykach Dolnych uchwałą Nr LIII/698/22 z dnia 20 kwietnia 2022 r.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ww. ustawy, Burmistrz Ustrzyk Dolnych sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które następnie przedstawia Radzie Miejskiej w Ustrzykach Dolnych.

Program opieki nad zabytkami ma służyć zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Nakreślone tutaj kierunki działań stopniowo prowadzą do poprawy stanu zachowania zabytków oraz lepszego ich udostępnienia i wykorzystania pod

kątem turystycznym. Równie istotnym zadaniem dokumentu jest wskazanie wartości krajobrazu kulturowego gminy oraz potrzeby utrwalenia świadomości w społecznościach lokalnych, związanej z koniecznością dbałości o dziedzictwo. Programy opieki nad zabytkami mają na celu w szczególności:

- a. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- b. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- c. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- d. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- e. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- f. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;
- g. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Podstawowym założeniem Programu Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Ustrzyki Dolne było doprowadzenie do poprawy stanu zachowania zabytków oraz lepszego ich udostępnienia i wykorzystania pod kątem turystycznym oraz wskazanie wartości krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby utrwalenia świadomości w społecznościach lokalnych, związanej z koniecznością dbałości o dziedzictwo.

Aby lokalna społeczność zauważyła efekty wcielania w życie zasad nakreślonych w gminnym programie konieczne jest postrzeganie kultury, jako ważnego czynnika rozwoju ekonomicznego, uzupełniającego i wspierającego inne, priorytetowe płaszczyzny polityki samorządu. Działania gminy powinna cechować zasada zrównoważonego rozwoju, gdzie ochrona zabytków występuje równorzędnie z ochroną przyrody i potrzebami infrastrukturalnymi mieszkańców.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5) popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Zadania opisane w Gminnym Programie Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Ustrzyki Dolne były realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli obiektów i Parafie w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków.

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy zabytkach położonych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne:

Źródła finansowania	Obiekt	Nazwa zadania	Kwota przyznanej dotacji	Rok
Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków	Kaplica grobowa Wierzbickich w Ropience	Wykonanie prac remontowo konserwatorskich w zakresie remontu elewacji południowo – zachodniej.	30 000 zł	2022
Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków	Kościół w Brzegach Dolnych	Wykonanie prac remontowo konserwatorskich w zakresie remontu konstrukcji sygnaturki, częściowym remoncie stropu oraz remontu pokrycia sygnaturki.	50 000 zł	2022
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Cerkiew w Liskowatym	Wykonanie daszku okapowego nad wejściem.	70 000 zł	2022
Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków	Kościół w Brzegach Dolnych	Wykonanie prac remontowo konserwatorskich przy remoncie elewacji frontowej oraz wymianę deskowania i pokrycia blachą daszku wejściowego i zakrystii zachodniej kościoła.	40 000 zł	2023

Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków	Kaplica grobowa Wierzbickich w Ropience	Wykonanie prac remontowo konserwatorskich w zakresie remontu ścian, posadzek, okien i malowania dachu.	40 000 zł	2023
--	---	---	-----------	------

I. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Założenia programowe formułowane są na okres czterech lat i umownie przyjmują się taki okres czasu na ich realizację, jednak niektóre z postulatów mają charakter długofalowego działania, przez co nie ma możliwości zrealizowania ich w tak zawężonym przedziale czasowym.

a) Zabytki nieruchomości oraz krajobraz kulturowy

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami, wszystkie działania prowadzone w obrębie obiektów zabytkowych oraz w ich otoczeniu wymagają stosownej decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Jednym z najważniejszych zadań gminy dotyczących zabytków nieruchomości jest poprawne prowadzenie gminnej ewidencji zabytków. Gmina Ustrzyki Dolne utworzyła gminną ewidencję zabytków, która prowadzona jest w formie kart zawierających w szczególności dane umożliwiające identyfikację zabytku. Gminna ewidencja zabytków stanowi część wojewódzkiej ewidencji zabytków, która z kolei jest częścią krajowej ewidencji zabytków prowadzonej przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Gmina Ustrzyki Dolne prowadzi aktualizację zasobów zabytkowych, gdyż zbiór GEZ nigdy nie jest ostatecznie zamknięty. Za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ewidencji włącza się wartościowe obiekty dotychczas niezewidencjonowane, natomiast obiekty przekształcone, zdegradowane bądź nieistniejące należy usuwać z ewidencji. Kolejnym znaczącym czynnikiem wpływającym na jakość ochrony zabytków, jest jej prawidłowe uwzględnienie w ramach planowania przestrzennego. Podstawowym dokumentem w oparciu, o który prowadzona jest polityka gminy odnosząca się do dziedzictwa kulturowego jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne, przyjęte Uchwałą Nr IX/126/19 Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych z dnia 16 kwietnia 2019 r. Znaczna większość zabytków nieruchomości znajdujących się na terenie gminy Ustrzyki Dolne jest w stanie dobrym oraz bardzo dobrym. Właściciele tych obiektów rozpoznają bieżące potrzeby i prowadzą prace, co przekłada się na taki stan rzeczy.

b) Zabytki ruchome

Ruchome zabytki z terenu gminy Ustrzyki Dolne, to przede wszystkim zabytki o charakterze sakralnym, tj. wyposażenie i wystrój malarski kościołów oraz cerkwi grekokatolickich, a nadto pomniki nagrobne zlokalizowane na cmentarzach wyznaniowych oraz kapliczki. Należy zwrócić uwagę na to, że stan zachowania zabytków ruchomych na terenie gminy Ustrzyki

Dolne jest stosunkowo dobre. Wynika to z faktu, że właściciele tych obiektów prowadzą lub przeprowadzili prace konserwatorskie, które poprawiły ich stan. Obecnie wszystkie kapliczki z terenu gminy chronione są na podstawie ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. W większości zlokalizowane są one na posesjach prywatnych, niemniej jednak stanowią nieodłączny element krajobrazu kulturowego.

Decyzją z dnia 23 marca 2022 r. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego pod numerem rejestru B – 1027 następujący zabytek: dzwon cerkiewny przy kościele filialnym pw. bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Serednicy.

Decyzją z dnia 26 czerwca 2023 r. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego pod numerem rejestru B – 1064 następujący zabytek: ikonostas w cerkwi greckokatolickiej pw. Zaśnięcia NMP w Ustrzykach Dolnych.

Decyzją z dnia 14 września 2023 Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego pod numerem rejestru B – 1067 następujące zabytki: wyposażenie ruchome wraz z wystrojem malarskim w kaplicy grobowej Jana i Amalii Wierzbickich w Ropience (ołtarz główny z obrazem Matki Bożej z Dzieciątkiem, obraz zasuwowy Ofiarowanie Jezusa w świątyni, obraz Zwiastowanie, obraz Matki Bożej Bolesnej, antepedium, ołtarz boczny z obrazem Najświętszego Serca Pana Jezusa, ołtarz boczny z obrazem Matki Bożej Nieustającej Pomocy, konfesjonał, tablica epitafijna, empora organowa, żyrandol w transepcie, żyrandol w nawie, świecznik trójramienny, para świeczników, chorągiew żałobna z wizerunkiem Jezusa, chorągiew żałobna z wizerunkiem Matki Bożej, ornat złoty, ornat zielony, malowidła ściennie i stropowe wnętrza).

c) Zabytki archeologiczne

Ważnym elementem poprawnie sprawowanej opieki nad zabytkami archeologicznymi są ponowne weryfikacyjne badania powierzchniowe obszarów AZP, zlokalizowanych na terenie gminy, zwłaszcza tych rozpoznanych w latach 80 XX w. Stanowiska archeologiczne podlegają dużo silniejszym przeobrażeniom niż pozostałe kategorie obiektów zabytkowych. Wpływ mają na to między innymi czynniki naturalne: erozja gleby powodująca degradację stanowisk, czy przeobrażenie powodujące utrudnienia w obserwacji stanowisk, poprzez zrastanie ich powierzchni na skutek ugorowania pól oraz czynniki ludzkie: często nieświadome niszczenie stanowisk poprzez ich zabudowę. Ze strony gminy jednym z najistotniejszych czynników wpływających na jakość ochrony stanowisk archeologicznych, jest jej prawidłowe uwzględnianie w ramach planowania przestrzennego, zgodnie z kompetencjami jednostek samorządu terytorialnego. Jednym z pozytywnych aspektów uwzględniania ochrony stanowisk archeologicznych w planowaniu przestrzennym jest wiedza przydatna właścicielom oraz

potencjalnym inwestorom planującym działalność w obrębie bądź sąsiedztwie stanowisk archeologicznych .

d) Rozpoznanie, dokumentowanie i popularyzowanie zasobów dziedzictwa kulturowego

Ważnym zadaniem gminy jest wspieranie działań zmierzających do lepszego rozpoznania zasobu dziedzictwa kulturowego na terenie podległym samorządowi, a także jego właściwe udokumentowanie i popularyzowanie. Działania takie prowadzą do kształtowania pozytywnego podejścia lokalnych społeczności do kwestii ochrony zabytków. Dodatkową korzyścią jest również wzrost świadomości na temat wykorzystywania potencjału dziedzictwa kulturowego dla ekonomicznego wzrostu regionu. Główne zadania samorządu w tej materii opierały się na szeregu działań dotyczących:

1. Prowadzenia monitoringu i cyklicznej weryfikacji zasobów gminnej ewidencji zabytków:

Za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ewidencji włączono następujące karty adresowe zabytków:

- karty adresowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego: zespół Rafinerii Nafty „Fanto” obejmujący zabudowania: budynek rafineryjnego warsztatu mechanicznego z kuźnią, budynek magazynu „Pilak”, budynek rozlewni oleju wraz z wyposażeniem, budynek stołówki z remizą, zespół tanków, basen przeciwpożarowy, nalewaki, tory, kolejowe oraz urządzenia techniczne w pobliżu bramy wjazdowej wraz z częścią terenu obejmującego działkę nr 1902 w Ustrzykach Dolnych.

Historia rafinerii nafty rozpoczęła swój bieg w 1887 r., kiedy to firma Józef Walter i Spółka przystąpiła do budowy pierwszej małej destylarni ropy. Ze względu na duże zapotrzebowanie na naftę w 1902 r. na terenach pomiędzy obecnymi ul. Fabryczną, Naftową i Kolejową rozpoczęto budowę dużej rafinerii nafty. Ze względu na wybuch I wojny światowej rozwój przemysłu naftowego został zatrzymany. Rafineria nafty w okresie międzywojennym należała do Spółki Akcyjnej „Fanto” we Lwowie, która przystąpiła do rozbudowy i unowocześnienia zakładu oraz zwiększenia produkcji. Rafineria wówczas należała do jednej z największych w kraju, a jej roczna zdolność przerobowa sięgała 54 tysięcy ton. Dzięki temu przeprowadzono modernizację i rozbudowę zakładu oraz zwiększono zatrudnienie do 450 osób. Do istniejących budynków tj.: destylarnii, hali maszyn, parafiniarni, laboratorium, studni ciśnień, warsztatów mechanicznych z kuźnią i magazynu doszła budowa zbiorników na ropę i nowej kotłowni. W 1928 r. spółka Akcyjna „Fanto” weszła w skład Małopolskiej Grupy Francuskich Towarzystw Naftowych, Przemysłowych i Handlowych w Polsce, której siedzibą był Lwów. Kryzys lat 30-tych doprowadził do likwidacji rafinerii nafty w Ustrzykach Dolnych. Lokalne władze ze względu na wzrost bezrobocia w Ustrzykach Dolnych postanowił zmienić przeznaczenie rafinerii nafty i uruchomić tam zakład obróbki drewna „Pilak”. Wybudowano nowe budynki, tory na wózki oraz rurociąg napowietrzny. Pozostałe budynki rafinerii nafty zostały zabezpieczone. W 1939 r. administracja sowiecka ponownie uruchomiła rafinerię. Upadek rafinerii nastąpił wraz

z włączeniem po 1945 r. Ustrzyk Dolnych do ZSRR. W tym czasie wywieziono większość urządzeń technicznych. Po ponownym przyłączeniu Ustrzyk Dolnych do Polski zabudowania rafinerii przekazano Przedsiębiorstwu Budownictwa Komunalnego a następnie Spółka Akcyjna „Fanto” przeszła w 1947 r. na mocy orzeczenia ministra przemysłu i handlu na własność Skarbu Państwa. Działka na której znajdują się zabudowania rafinerii została w 1990 r. przekazana w użytkowanie wieczyste na rzecz Centrali Produktów Naftowych w Warszawie – Okręgowej Dyrekcji w Rzeszowie (później ORLEN). Od stycznia 2021 r. działkę tą przekazano w formie darowizny na rzecz Powiatu Bieszczadzkiego, który otrzymał prawo użytkowania wieczystego.

W skład zespołu zabudowań rafinerii nafty „Fanto” wchodzi:

1. Budynek warsztatu mechanicznego z kuźnią – powstał w latach 20.XX w., zlokalizowany jest w północnej części działki. Jest to ceglany, niepodpiwniczony, parterowy budynek usytuowany na płasko ukształtowanej części działki. Budynek 5-traktowy oraz 11-osiowy w elewacji przedniej oraz tylnej, elewacja boczna jest 3-osiowa a ściany są gładko tynkowane. Elewacje zwieńczone są na całym obwodzie profilowanym gzymsem koronującym. Otwory okienne i drzwiowe ujęte są od góry i po bokach opaskami w formie prostych obramień, cofniętych włącznie względem lica elewacji.

Zdj. nr 1. Budynek warsztatu mechanicznego wraz z kuźnią w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

2. Budynek magazynu „Pilak” – usytuowany za budynkiem warsztatu mechanicznego z kuźnią. Powstały prawdopodobnie ok. 1935 r. w okresie przejęcia rafinerii przez spółkę „Pilak”, część północna dobudowana została w latach 50.XX w. Budynek wzniesiony jest na planie prostokąta w konstrukcji szkieletowej. Elementy wypełniające ściany oraz słupy są żelbetowe. Elewacja są gładko tynkowane, które w części południowej budynku rozczłonkowane są rzędami słupów konstrukcyjnych. Wnętrze budynku jest halowe, dwuprzestrzenne, w części południowej budynku z rzędem filarów pośrodku.

Zdj. nr 2. Budynek magazynu „Pilak” w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

3. Budynek rozlewni oleju – powstał w czasie rozbudowy rafinerii ok. 1920 r. Budynek ceglany, parterowy, niepodpiwniczony o murach obustronnie tynkowanych, założony na rzucie prostokąta z przylegającym od strony południowo-zachodniej tarasem. Elewacje posiadają proste formy dekoracyjne, zwieńczone są prostym i wąskim gzymsem koronującym. Para okien znajdująca się w dolnej kondygnacji jest zamknięta od góry odcinkowo. W górnej kondygnacji znajduje się sześć okien zgrupowanych w trzy pary, w kształcie wysmukłych prostokątów zamkniętych półkoliście. Otwory okienne oraz drzwiowe w dolnej kondygnacji ujęte są od góry i po bokach opaskami w formie prostych obramień. Wnętrze budynku jest dwuprzestrzenne, jednotraktowe i w dużym stopniu zachowało swój pierwotny układ. We

wnętrzu znajduje się oryginalne wyposażenie tj.: zbiorniki na olej oraz pompy ssąco-tłoczące, z silnikami elektrycznymi żeberkowanymi.

Zdj. nr 3. Budynek rozlewni oleju w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

4. Budynek stołówki z remizą – powstał w latach 20.XX w. podczas rozbudowy rafinerii. Budynek murowany z cegły, niepodpiwniczony założony na rzucie prostokąta, zbudowany z dwóch komponentów: parterowego od północy i piętrowego od południa. Elewacja frontowa jest sześćoosiowa. W części południowej budynek jest dwuosiowy i dwukondygnacyjny z profilowanym gzymsem kordonowym oraz prostym gzymsem wieńczącym. Ogólny pierwotny układ przestrzenny w dużym stopniu jest zachowany.

Zdj. nr 4. Budynek stołówki z remizą w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

5. Zespół 13 tanków – powstały w latach 20.XX w. usytuowany jest w południowo-zachodniej części działki. Zgrupowane wzdłuż granicy zbiorniki osadzone są na ceglanych fundamentach. Wzniesione są na rzutach kolistych różnej wielkości, wykonane ze stalowych komponentów, prostokątnych arkuszy blaszanych, układanych pasowo i łączonych nitami. Posiadają różną wielkość oraz pojemność.

Zdj. nr 5. Zespół 13 tanków w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

6. Basen przeciwpożarowy – zlokalizowany przed budynkiem stołówki z remizą, którego ściany prawdopodobnie zbudowane są z betonu. Otoczony jest on siatką.

Zdj. nr 6. Basen przeciwpożarowy w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

7. Nalewaki (7 szt.) – powstałe w latach 70.XX w. o konstrukcji stalowej, z kształtowników walcowanych zlokalizowanych naprzeciwko budynku rozlewni oleju i opodal budynku stołówki z remizą.

Zdj. nr 7. Nalewaki w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

8. Tory kolejowe – położone wzdłuż granicy działki od strony północno-wschodniej. Stalowe szyny ułożone są na podkładach drewnianych.

Zdj. nr 8. Tory kolejowe w zespole Rafinerii Nafty „Fanto”

2. Wzbogacenia infrastruktury turystycznej o ścieżki rowerowe, miejsca wypoczynku na szlakach, tablice informacyjne i punkty widokowe.

Gminę Ustrzyki Dolne wyróżniają liczne trasy rowerowe i spacerowe oraz położony w centrum miasta rynek z XIX wiecznymi kamieniczkami. Do najbardziej popularnych szlaków zaliczyć można Koronę Ustrzyckich Gór, Szlak Źródła Strwiąża, Szlak Ustrzycka Rozeta – Zadwórze, Ustrzycka Rozeta – Hoszowczyk, Ustrzycka Rozeta Jałowe, Szlak Kolonizacji Józefińskiej, Szlak Naftowy – jak to z ropą drzewiej bywało, Szlak Umocnień Obronnych i Pomników Przeszłości, Szlak Budowli i Pomników Sakralnych, Szlak Chasydzki, Szlak Architektury Drewnianej oraz Bieszczadzką Grę Terenową – szlak rowerowy dziedzictwa kulturowego Gminy Ustrzyki Dolne.

W 2022 i 2023 roku wykonano wiele prac porządkowych i konserwatorskich przy szlakach zlokalizowanych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne. Opis i miejsce wykonania powyższych prac przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Miejscowość	Nazwa szlaku	Wykonanie
1.	Ustrzyki Dolne	Korona Ustrzyckich Gór	Prace konserwacyjne na szlaku. Naprawa i odnowa tablic na okopach z I i II wojny światowej.
2.	Łodyna	Turystyczny Szlak Pieszy - Łodyna	Postawienie nowego ogrodzenia przy zabytkowej kapliczce w Łodynie.
3.	Brzegi Dolne	Turystyczny Szlak Pieszy Brzegi Dolne Szlak Kolonizacji Józefińskiej	Odnowa ogrodzenia przy cmentarzu ewangelickim. Wyznaczenie nowego szlaku. Ustawienie wiaty wraz zestawem wypoczynkowym nieopodal Zębów Smoka (zapora przeciwczołgowa). Prace konserwacyjne przy Mini Muzeum Kopalnictwa Ropy Naftowej.
4.	Hoszów	Turystyczny Szlak Pieszy - Hoszów	Ustawienie tablic informacyjnych oraz zestawu turystycznego i wiaty przy dawnej szkole podstawowej.
5.	Jałowe	Turystyczny Szlak Pieszy - Jałowe	Ustawienie wiaty wraz z infrastrukturą turystyczną. Odnowa tablicy informacyjnej przy dawnej cerkwi w Jałowie.
6.	Równia	Turystyczny Szlak Pieszy - Równia	Ustawienie wiaty i kompletu turystycznego przy dawnej cerkwi w Równi.
7.	Ustjanowa	Turystyczny Szlak Pieszy - Ustjanowa	Odnowa i ogrodzenie cerkwiska. Ustawienie tablic informacyjnych w ważnych miejscach tej wsi. Postawienie wiaty i kompletu turystycznego.
8.	Krościenko	Turystyczny Szlak Pieszy - Krościenko	Prace porządkowe na zabytkowych cmentarzach. Wykonanie ogrodzenia cmentarza ewangelickiego. Ustawienie kompletu turystycznego oraz tablicy informacyjnej w miejscu dawnego kościoła rzymskokatolickiego.

9.	Bandrów Narodowy	Turystyczny Szlak Pieszy - Bandrów Narodowy	Prace porządkowe i konserwacyjne w miejscu po dawnym zborze ewangelickim i na cmentarzu ewangelickim. Szlak poprowadzono tak, aby przechodził obok kapliczek i krzyży przydrożnych.
9.	Ustrzyki Dolne	Szlak Nordic Walking Ustrzyki Dolne	Wyznaczenie trasy Nordic Walking, która otrzymała licencję od Polskiego Stowarzyszenia Nordic Walking. Na trasie znajdują się tablice informacyjne z ćwiczeniami oraz ciekawostkami przyrodniczo – historycznymi o Ustrzykach Dolnych. Odczyszczenie miejsca po dawnym dworze Ustrzyckich. W tym miejscu postawiono tablice i konstrukcje turystyczne.
10.	Hoszowczyk	Ustrzycka Rozeta - Hoszowczyk	Odnowienie szlaku prowadzącego do źródła wypływającego z Pasma Żukowa, które według lokalnej społeczności ma zdrowotne właściwości.
11.	Zawadka	Szlak Turystyczny Rowerowy	Ustawiono komplet turystyczny wraz z tablicą informacyjną przy cmentarzu, gdzie znajdowała się cerkiew.
12.	Serednica	Szlak Naftowy – jak to z ropą drzewiej bywało	Prace odczyszczające i konserwujące na cerkwisku. Ustawiono tablice informacyjne.

3. Organizacji imprez plenerowych promujących dziedzictwo kulturowe regionu:

1) III Kiermasz Turystyczny, który odbył się 29 czerwca 2022 r. oraz IV Kiermasz Turystyczny, który odbył się 2 sierpnia 2022 r.

Imprezy, na których promowane są atrakcje turystyczne oraz szlaki turystyczne piesze i rowerowe z Gminy Ustrzyki Dolne jak również dziedzictwo kulturowe regionu, tj. wyroby i rękodzieła regionalne lokalnych artystów i rzemieślników, którzy wystawiają swoje produkty. Dodatkowo na kiermaszach występowały lokalne zespoły ludowe, które promują tą kulturę.

2) XX Karpacki Jarmark Turystyczny, który odbył się 23 lipca 2022 roku oraz XXI Karpacki Jarmark Turystyczny, który odbył się 22 i 23 czerwca 2023 roku.

Podczas Jarmarków Turystycznych odbywały się występy zespołów ze Słowacji, Ukrainy i Polski. Dodatkowo odbywał się kiermasz rękodzieła połączony z degustacją kuchni regionalnej. W 2022 roku podczas XX Jarmarku odsłonięto nową atrakcję związaną ze szlakiem Naftowym – „Jak to z ropą drzewiej bywało, czyli Ropka Bieszczadzkiego”.

4. Współpracy ze szkołami funkcjonującymi na terenie gminy, zmierzającej do upowszechnienia wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży:

Tab. 1. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Ropience

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łukasiewicza w Ropience	Lekcja historii w kaplicy grobowej rodziny Wierzbickich – spotkanie z konserwatorem zabytków.	wrzesień 2023 r.	Strona internetowa
	Udział szkoły w akcji „Szkoła pamięta”- porządkowanie grobów i okolicznych miejsc pamięci.	październik 2022 r. i 2023 r.	
	Mini Rajd rowerowy „Na dwóch kółkach w Ropience”.	wrzesień 2022 r., czerwiec 2023 r.	
	Cudze chwalicie, swego nie znacie – zwiedzanie Muzeum Młynarstwa i Wsi w Ustrzykach Dolnych.	październik 2022 r.	
	Święto Szkoły – przypomnienie najważniejszych wydarzeń i miejsc historycznych związanych z Ropienką i okolicami.	październik 2022 r. i 2023 r.	

Tab.2. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej nr 1 w Ustrzykach Dolnych

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Szkoła Podstawowa nr 1 w Ustrzykach Dolnych	Zorganizowanie konkursu gminnego „O Ustrzykach wiem prawie wszystko” dla szkół gminnych	grudzień 2023 r.	Plakat, karty do konkursu
	Udział w programie Bieszczadzkiego Parku Narodowego i rywalizacja międzyszkolna – „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów	listopad 2023 r.	Dyplomy, nagrody w konkursie
	Udział w XXIV edycji programu „Moje Bieszczady” zorganizowanego przez BdPN	czerwiec 2023 r.	Wykonanie pocztówek z okazji 50-lecia parku
	Akcja „Czyste, zielone miasta” uczniowie klas piątych wzięli udział prowadząc stanowisko przyrodnicze związane z regionem bieszczadzkim	czerwiec 2023 r.	Fotorelacje na stronie szkoły
	„Bieszczady i miasto Ustrzyki Dolne podczas I wojny światowej.” Lekcja historii w kl.7	marzec 2023 r.	
	Wyjście do Biblioteki Miejskiej- pogadanka na temat społeczności żydowskiej w naszym mieście i jej losów podczas II wojny światowej na podstawie wystawy fotograficznej i prelekcji Barbary Wójcik.	maj 2023 r.	
	„Miejsca pamięci w naszym mieście.” Lekcja historii w kl.8 Pogadanka na temat historii miasta	wrzesień 2023 r.	

	i wyjście poza teren szkoły. Omówienie miejsc pamięci w Ustrzykach- pomniki, tablice pamiątkowe(wydarzenia, osoby upamiętnione)		
	„Moja mała ojczyzna.” Lekcje historii w kl.4 Rozmowy o regionie, w którym żyjemy, okolicznych miejscowościach, zapoznanie uczniów z historią i symbolami miasta, przedstawienie sylwetek ludzi związanych z Ustrzykami	wrzesień 2022 r. i 2023 r.	Karty pracy, rysunki, plakaty
	Cerkiewki w pierzastych chmurkach - prezentacja cerkiewek w gminie Ustrzyki Dolne. Rysunki zerówkowiczów.	wrzesień 2023 r.	Rysunki, wystawka
	Odwiedzenie i zapalenie zniczy pod pomnikami poległych żołnierzy.	listopad i maj 2022 r. i 2023 r.	Fotorelacje na stronie szkoły
	Dbamy o naszą Ziemię - sprzątanie źródeł Strwiąża. Wykonanie 2 zadania z moduł 5 - udział w ogólnopolskim projekcie "Razem przez świat".	kwiecień 2023 r.	Fotorelacje na stronie szkoły i organizatora projektu
	"Moja mała ojczyzna - plakat o Ustrzykach Dolnych". Wykonanie 3 zadania z moduł 5 - udział w ogólnopolskim projekcie "Razem przez świat".	maj 2023 r.	Fotorelacja na stronie szkoły i organizatora projektu, plakaty
	Wyjście do Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej na zajęcie biblioteczne. Poznanie losów rodziny Ulmów - czyli jak pozostać człowiekiem w nieludzkich czasach?	wrzesień 2023 r.	Fotorelacja na stronie szkoły i stronie PiMBP
	Znam swoje pochodzenie i swoich przodków. Wykonanie	styczeń 2023 r.	Fotorelacje na stronie szkoły oraz

	<p>przez uczniów drzewa genealogicznego swojej rodziny.</p> <p>Wykonanie 1 zadania moduł 4 - udział w ogólnopolskim projekcie "Razem przez świat".</p>		organizatora projektu
--	--	--	-----------------------

Tab.3. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej im. Bohaterów Lotnictwa Polskiego w Ustjanowej Górnej

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Szkola Podstawowa im. Bohaterów Lotnictwa Polskiego.	Zajęcia organizowane w ramach działalności „Krajoznawczego koła zainteresowań” . Temat. „Zabytki architektury drewnianej regionu” Zapoznanie z rysem historycznym Cerkwi grekokatolickiej p. w. św. Paraskewii w Ustjanowej Górnej. Analiza stylu architektonicznego obiektu. Charakterystyka mniejszości etnicznych zamieszkujących obszar wsi Ustjanowa przed wybuchem II wojny światowej.	wrzesień 2022 r.	-
	Prace porządkowe na cmentarzu cerkiewnym z ceglaną kaplicą rodziny Szemelowskich w ramach zajęć krajoznawczego koła zainteresowań. Przedstawienie w ujęciu historycznym struktury społeczeństwa Ustjanowej przed wybuchem II wojny światowej.	październik 2022 r.	-
	Zajęcia na terenie byłego cmentarza grekokatolickiego w ramach lekcji z geografii. Tematyka „Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce”	maj 2023 r.	-

Tab.4. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej nr 2 Narciarska Szkoła Sportowa w Ustrzykach Dolnych

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Szkoła Podstawowa nr 2 Narciarska Szkoła Sportowa w Ustrzykach Dolnych	Atrakcje turystyczne Gminy Ustrzyki Dolne, klasa 8a – miesięczna praca projektowa na lekcji wos-u, której celem było wyszukanie i przedstawienie w formie plakatu lub prezentacji informacji na temat historii, zabytków i atrakcji turystycznych Ustrzyk Dolnych.	październik 2023 r.	prezentacje, plakaty

Tab.5. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Zespole Szkół Sportowych w Ustrzykach Dolnych

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Zespół Szkół Sportowych w Ustrzykach Dolnych	Ustrzyki Dolne – maja mała Ojczyzna, klasa 4n – miesięczna praca projektowa na lekcji historii, której celem było wyszukanie i przedstawienie w formie plakatu lub prezentacji informacji na temat historii, zabytków i atrakcji turystycznych Ustrzyk Dolnych,	listopad 2023 r.	plakaty, prezentacje
	Atrakcje turystyczne gminy Ustrzyki Dolne, klasa 8n – miesięczna praca projektowa na lekcji wos-u, której celem było wyszukanie i przedstawienie w formie plakatu lub prezentacji informacji na temat historii, zabytków i atrakcji turystycznych Ustrzyk Dolnych.	listopad 2022 r.	prezentacje

Tab.6. Upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej w Wojtkowej

Nazwa Szkoły	Rodzaj działania: lekcja, akcja, program (z krótkim opisem)	Termin wykonywanych działań (miesiąc i rok)	Rodzaj wytworów: plakaty, ulotki, strony internetowe itp.
Szkoła Podstawowa w Wojtkowej	Wycieczka zwiedzanie zbiorów i wystaw tematycznych w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, m.in. wystawy "Dekada Sobieskiego 1673-1883" z okazji 340 rocznicy odsieczy wiedeńskiej. Poznanie zabytkowej części miasta: kościoły, katedra. Zwiedzanie zamku w Krasiczynie.	wrzesień 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
	Poznanie walorów przyrodniczych naszego regionu, przybliżenie historii nieistniejących miejscowości; Arłamów, Paportmo, Kwaszenina. Integrowanie zespołu klasowego.	wrzesień 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
	Moja mała Ojczyzna- poznanie ważnych obiektów, izba regionalna w świetlicy wiejskiej w Wojtkowej.	wrzesień 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
	Wycieczka- Poznanie regionu: źródła Wiaru, park podworski w Jureczkowej	wrzesień 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
	Wycieczka do Uherzec Mineralnych - Bieszczadzka Szkoła Rzemiosła przybliżenie dzieciom świata dawnych zawodów; aktywne uczestnictwo w warsztatach ginących zawodów (garncarstwo, piekarnictwo, kaligrafia).	październik 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
	Udział w konkursie przeprowadzonym w Szkole Podstawowej nr 1 im. M. Kopernika w Ustrzykach Dolnych pod hasłem " O Ustrzykach wiem prawie wszystko.	grudzień 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie

	Udział w Akcji „Szkoła Pamięta”. W jej ramach uczniowie wybrali się na cmentarz w Nowosielcach Kozickich. Uporządkowanie grobów żołnierzy poległych w czasie II wojny światowej i milicjantów walczących z UPA. Posprzątanie mogił bezimiennych i opuszczonych. Złożenie wiązanek kwiatów.	październik 2023 r.	Sprawozdanie i zdjęcia na szkolnym FB i stronie
--	---	------------------------	---

Podsumowując realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022-2025, który został uchwalony przez Radę Miejską w Ustrzykach Dolnych uchwałą Nr LIII/698/22 z dnia 20 kwietnia 2022 r. należy stwierdzić, że cele programowe realizowane były na bieżąco w ramach posiadanych w budżecie środków finansowych przeznaczonych na ochronę zabytków. Wykorzystane zostały środki zewnętrzne pozyskane między innymi od Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na prowadzenie prac przy zabytkach położonych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne.

Zadania związane ze współpracą samorządu ze szkołami funkcjonującymi na terenie gminy, zmierzające do upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży realizowane były na bieżąco i będą kontynuowane w latach kolejnych.

Uzasadnienie
do projektu Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych
z dnia

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji "Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022 - 2025"

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.) wójt, burmistrz, prezydent miasta sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta Ustrzyki Dolne na lata 2022-2025 został przyjęty uchwałą Nr LIII/698/22 Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych z dnia 20 kwietnia 2022 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.) Burmistrz Ustrzyk Dolnych sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji programu, które następnie przedstawia Radzie Miejskiej w Ustrzykach Dolnych. Niniejsze sprawozdanie obejmuje 2022 i 2023 rok.

Podstawowym założeniem programu opieki nad zabytkami dla Gminy Ustrzyki Dolne było doprowadzenie do poprawy stanu zachowania zabytków oraz lepszego ich udostępnienia i wykorzystania pod kątem turystycznym oraz wskazanie wartości krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby utrwalenia świadomości w społecznościach lokalnych, związanej z koniecznością dbałości o dziedzictwo.

Sprawozdanie z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2022-2025” odnosi się do założeń ujętych w programie, przedstawia działania podjęte w 2022 i 2023 roku w tym również z zakresu upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu wśród dzieci i młodzieży.